

**PIENS UN AUGĻI
MANI DRAUGI!**

«Piens un augļi skolai» - ES atbalsta programma skolu apgādei ar augļiem, dārzeņiem un pienu

Situācija un risinājumi nākotnei

«Piens un augļi skolai», www.piensaugliskolai.lv

ZM, 2024. gada 1. augusts

Skolu programma Latvijā

Mērķis: veicināt
piena patēriņu
un produkcijas
noietu

2004/
2005

LV sākas
«Skolas piens» programma

2007-
2008

ES augļu/dārzeņu sektora reforma,
t.sk. ieviesta «Skolas augļa
programma»

2010/
2011

Latvijā sākas **ARĪ**
«Skolas augļa programma»

Mērķis veicināt
veselīgu uzturu
paradumu
veidošanos jau
bērnībā, veicināt
zināšanu
palielināšanos par
veselīgu uzturu

2017/
2018

Apvienotā «Skolu apgādes
programmas ar augļiem,
dārzeņiem un pienu»

Kopā no 2004/2005 līdz 2009/2010 (6 gados) izdalītas **6 948** tonnas piens, izmaksāts: **2,7 milj. €** (no tā **67% LV** līdzfinansējums)

Kopā no 2010/2011 līdz 2016/2017 (7 gados)

- «Skolas piens» - izdalītas **22 684** tonnas piens, izmaksāts **16,08 milj. €** (no tā **55% LV** līdzfinansējums); sasniegti 84% no mērķauditorijas
- «Skolas auglis» - izdalītas **4 531** tonnas A&D, izmaksāts **6,98 milj. €** (no tā **14% LV** līdzfinansējums); sasniegti 98% no mērķauditorijas

Kopā no 2017/2018 līdz 2023/2024 (7 gados);

- «Skolas piens» - izdalītas **16 991** tonna piens, izmaksāts **15,46 milj. €** (no tā **65% LV** līdzfinansējums); sasniegti 93% no mērķauditorijas
- «Skolas auglis» - izdalītas **6 843** tonnas produktu, izmaksāts **9,91 milj. €** (no tā **48% LV** līdzfinansējums); sasniegti 96% no mērķauditorijas

Kopā izdalītas **46 623 tonnas piens** un **11 375 tonnas A&D** / piens izdālei **34,23 milj. €** (LV 69%) un A&D izdālei **16,88 milj. €** (LV 37%)

Programma «Piens un augļi skolai» Latvijā - pašlaik

Atbalsttiesīgie produkti:

- **Svaigi augļi un dārzeņi:**
 - āboli, bumbieri, lielogu dzērvenes,
 - kāposti, kolrābji, burkāni, ķirbji, kāļi, *gurķi, tomāti un pastinaki*
 - augļu un dārzeņu assorti
- **Pasterizēts piens, t.sk. bezlaktozes un UHT**

Prasības augļiem un dārzeņiem:

- Bioloģiski, integrēti audzēti vai «Zaļās karotītes» shēmā
- Transportēti ne tālāk par 300 km (no ražošanas vietas līdz skolai)

Prasības pasterizētam pienam:

- Bioloģisks vai «zaļās» vai «bordo» karotītes shēma
- Bez cukura, aromatizētājiem u.c. piedevām
- Transportēts ne tālāk par 300 km (no ražošanas vietas līdz skolai)

Programmas mērķauditorija:

- Pirmsskolas izglītojamie
- 1.-9.klases izglītojamie

Produktu izdales periods:

- 1. oktobris – 31. maijs (1.-9. klasei)
- 1. oktobris – 31. jūlijs (pirmsskolām)

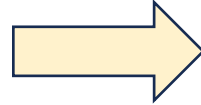
Izdales biežums

3 reizes nedēļā

Atbalsta pretendenti skolu programmā

Atbalsta pretendents var būt:

- *Produkta ražotājs,*
- *Skolas ēdinātājs,*
- *Skola,*
- *Pašvaldība*

Atbalsta pretendenta izvēle:

- 1) *Skolas + ražotāja + ēdinātāja vienošanās*
- 2) *Ēdinātājs, ko pašvaldība izvēlas kopējā ēdināšanas iepirkumā*

+ ražotājiem ir iespēja pašiem tieši iesaistīties - piegādāt produktus un saņemt atbalstu

- Ja pretendents ir ražotājs:

- 1) nav elastības produktu klāstā (ir tikai konkrētais produkts)
- 2) sarežģīti saņemt citu (lētāku, citā iepakojumā) produktu (jāmaina pretendents)
- 3) nav pārskatāms pretendenta un produkta ražotāja atlases process (savstarpēja vienošanās)

Uz katru skolu katrai produktu grupai - tikai 1 atbalsta pretendents, t.i.:

- *1 atbalsta pretendents piena izdalei*
- *1 atbalsta pretendents A & D izdalei*

DISKUSIJAI / APDOMĀŠANAI

- ⊖ Aizvien vairāk **pietrūkst** finansējuma
- ⊖ **Pieaug** izmaksas
- ⊖ Produktu izdales apjomi ar katru gadu **samazinās**
- ⊖ **Vienveidīgs** produktu klāsts / **nav** dažādības

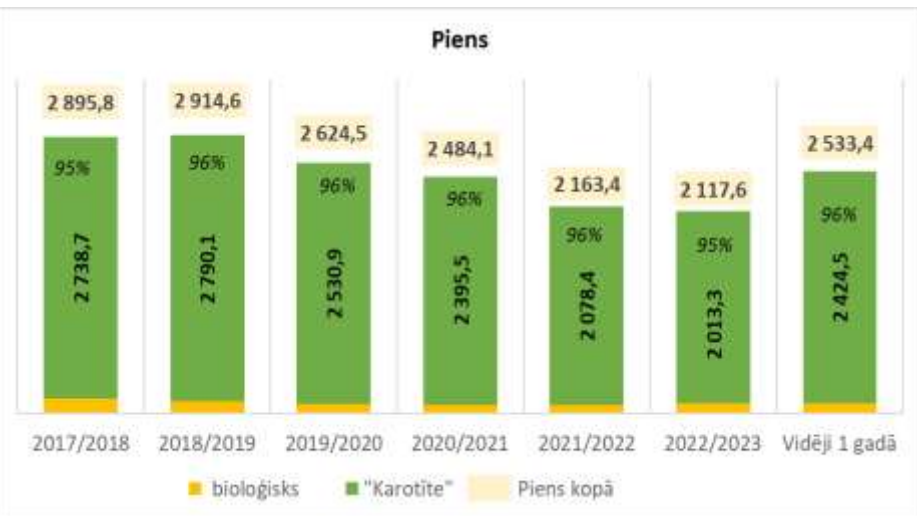
Mērķis: palielināt programmas efektivitāti

- Noteikt, ka **atbalsta pretendents var būt tikai pašvaldība:**
 - 🚩 Iepirkuma procedūrā izvēlas produkta ražotājus (prasības produktiem paliek nemainīgas!)
 - 🚩 Jau šobrīd veic ēdināšanas iepirkumus (10% izmaiņu sliekšnis)

Paredzami ieguvumi:

- + **Caurskatāms** produktu piegādātāju atlases process
- + Esošā finansējuma ietvaros izdales periodā iespējas **variēt ar produktiem** (10% izmaiņu sliekšņa ietvarā), lai pagarinātu izdales periodu vai produktus aizstātu
- + Elastīgāks/**dažādāks** produktu klāsts bērniem katrā skolā
- + Produktu **izdale jau ātrāk** – bērnudārzos ar augustus, skolās – ar septembri
- + **Samazinātos** logistikas izmaksas, izdales izmaksas
- + **Vairāk** produktu bērniem

Skolu programmā piegādātie produktu daudzumi (t)

LAD dati

Bioloģiskajiem produktiem likmes ir augstākas (+ 0,02 EUR/porciju augļiem un +0,02 EUR/l pienam)

Skolu programmas tirgus daļa, %

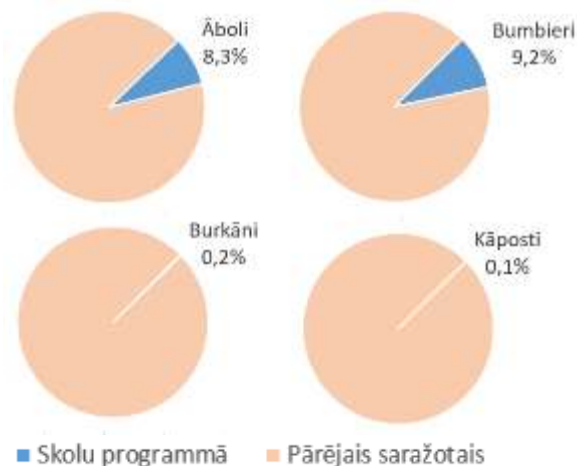
LAD, CSP dati

Latvijā saražotais un realizētais **pasterizētais piens** (2022.)

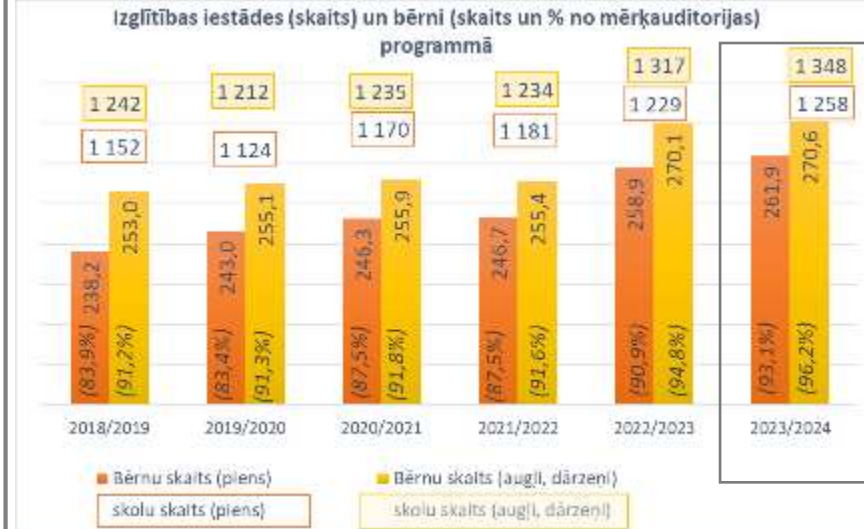
Pēdējos 3 gados vidēji piens līdz 250 ml vidēji 68% (75% → 62%)

Latvijā saražotie skolu programmas aptvertie augļi un dārzeņi (vid. 2020-2022)

Ābolu īpatsvars produktu apjomā pēdējos 3 gados vidēji 95% (98% → 93%)

Skolu programmas aptvērums

Lielākajā daļā skolu daļa gan pienu, gan augļus un dārzeņus, tomēr neliels pārsvars ir augļu un dārzeņu izdalei

Izmaksātais atbalsts par produktiem (ES+LV), milj. EUR

LAD dati

Rudzu maizes programma izglītības iestādēs - pilotprojekts

- ZM ir izstrādājusi un iesniegusi izskatīšanai valdībā Ministru kabineta noteikumu projektu “**Valsts atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība rudzu maizes programmas īstenošanai izglītības iestādēs**” (24-TA-1488)
 - Rudzu maizes **programmas mērķis ir izglītēt un informēt bērnus par rudzu maizes īpašībām un uzturvērtību**, iepazīstinot bērnus ar rudzu maizes **garšu un izskatu** un īstenojot citus pasākumus.
 - Rudzu maize ir **tradicionāls un vēsturisks Latvijas raksturīgais pārtikas produkts**, tai ir nozīmīga loma Latvijas iedzīvotāju uzturā, bet pēdējos gados samazinās rudzu maizes patēriņš, - tādēļ ir **nepieciešams uzlabot Latvijas rudzu rupjmaizes atpazīstamību un tēlu sabiedrībā**, jau **no bērnības radinot lietot uzturā rudzu maizi**.
- Lai rudzu maizes programmu īstenotu plaši, tostarp, paredzot regulāru bezmaksas rudzu maizes porciju izdalīšanu skolās, būtu nepieciešami 890 000 EUR gadā
 - **2024. gadā Zemkopības ministrija ir radusi iespēju piešķirt 300 000 EUR**, pārskatot ZM apakšprogrammu līdzekļus un izdevumus
 - Jautājumu par **finansējumu nepieciešamā apmērā turpmākos gadus Zemkopības ministrija risinās, pārskatot ZM budžeta apakšprogrammu izdevumus vai rodot citas fiskāli neitrālas iespējas programmas finansēšanai.**

Pilotprojekta aktivitātes

Nosacījumi maizes izdarei:

- Ražota Latvijas teritorijā;
- Klona forma;
- Gatavota ar plaucējumu un dabīgo ieraugu;
- Gatavošanā izmantoti ne mazāk kā 80% rudzu miltu;
- Realizācijas termiņš pasākuma dienā nav mazāks par četrām dienām;
- Atbilst normatīvajos aktos par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem noteiktajām kvalitātes prasībām ([jāatbilst MK not. 172 – VM prasība; sāls 1,25 g uz 100gr un cukurs 5 g uz 100 gr miltu](#)).

Dažādu aktivitāšu ietvaros projektā aptverti vismaz **50 %** no mērķautorijas jeb ~141 tūkst. izglītojamo!

Uzsvars uz **aktivitātēm reģionos**, kur zeme un maize tuvāka!

Paldies!

Dace.Freimane@zm.gov.lv

+371 2151413